

AANDACHT VOOR ECO-EFFICIENCY OPVALLEND LUCRATIEF

Bij eco-efficiency wordt ernaar gestreefd het zorgproces milieuvriendelijker te maken. Uit onderzoek blijkt namelijk dat organisaties jaarlijks tussen de 12% en 25% kunnen besparen op de energierekening. Drie onderzoekers leggen uit waarom dat zo lucratief is.

Tekst Alice Barendregt, Theo van Houten en Inge Nieuwenhuis

Uit het onderzoek van het lectoraat Financial Control van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen bij 15 organisaties in de care-sectoren GGZ, GHZ en VVT bleek dat slechts een derde van deze organisaties op zoek is naar mogelijkheden om

het zorgproces zo in te richten dat de impact op het milieu wordt verminderd. Zij zien dat zorginstellingen ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben op dit terrein. Andere organisaties denken daar anders over: "Eco-efficiency is niet nodig om daadwerkelijk

Estinea was een van de deelnemers aan het onderzoek. V.l.n.r. Inge Nieuwenhuis (hoofddocent HAN), onderzoeker Alice Barendregt en Sjoerd Rooks, manager Bedrijfsvoering & Financiën bij Estinea.

zorg te verlenen", stelde een controller uit de GGZ. Dat klopt en ook lijkt er in financieel opzicht nauwelijks winst te behalen door een milieuvriendelijker beleid. Uit onze analyses van de jaarrekeningen blijkt dat bijvoorbeeld de onderzochte instellingen gemiddeld minder dan 1,3% van hun baten besteedden aan energiekosten. En de spreiding was gering: de "zuinigste" besteedde 0,8%, terwijl het maximum 2,2% was. Dat verklaart wellicht dat zelfs organisaties die eco-efficiency wel belangrijk vinden in geen enkel geval managers informeren over de resultaten op dit gebied: de besparingsmogelijkheden zijn immers gering en sommige organisaties gaven aan liever minder dan meer managementinformatie te generen.

Besparingsmogelijkheden

Is meer aandacht voor eco-efficiency inderdaad niet lucratief? TNO heeft samen met het agentschap NL onderzocht (2010) wat de besparingsmogelijkheden voor zorginstellingen zijn op het gebied van energieverbruik. Uit dat onderzoek bleek dat organisaties jaarlijks tussen de 12% en 25% kunnen besparen op de energierekening. Om te bepalen wat het effect van eco-efficiency op het eindresultaat van de instellingen kan hebben, analyseerden wij de gevolgen van een besparing op energiekosten van 15%. De onderzochte instellingen hadden gezamenlijk een omzet van ruim € 1,34 miljard en het gezamenlijke resultaat was € 958.144 negatief. De totale energienota van deze instellingen bedroeg € 15.905.710. Indien er een besparing van 15% zou worden gerealiseerd, dan zou het gemeenschappelijke verlies omslaan in een winst van bijna € 1,6 miljoen! Maar eco-efficiency beperkt zich niet alleen tot het gebruik van gas en elektra, ook bij water, huisvesting, installaties, materiaalverbruik en afvalstromen is een ecologische winst te behalen die ook positieve financiële effecten hebben. Kortom, aandacht voor eco-efficiency heeft naast ecologische voordelen ook grote financiële voordelen. En dat is weer gunstig voor de medewerkers, zorgvragers en de maatschappij als geheel omdat bezuinigingen, reorganisaties en gebrekkige investeringen in scholing en productontwikkeling vermeden kunnen worden.

Tips

Om daadwerkelijk eco-efficiënter te werken, kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de bevindingen van Lavery, Pennell & Brown (2014). Zij stellen:

1. Werk incrementeel

Verander het gedrag en de cultuur door bijvoorbeeld het verbruik te meten en de uit-

komsten te vergelijken met die van vorige perioden. Dit leidt tot een bewustwordingsproces dat snel resultaat oplevert.

2. Denk in processen en systemen

Hanteer het lean-gedachtengoed, wat betekent dat processen beschreven worden en vastgesteld wordt waar verspillingen optreden. Zodra deze verspillingen in beeld zijn, is gerichte actie mogelijk.

3. Herontwerp kernactiviteiten

Er kan onderzocht worden of de zorgproducten en het productieproces zodanig aangepast kunnen worden dat deze minder milieubelastend zijn. Door een slimme aanpak kan bijvoorbeeld de berg afvalmateriaal (luiers bijvoorbeeld) niet slechts op een milieuvriendelijker manier worden verwerkt, maar wellicht zelfs grotendeels worden voorkomen.

4. Verander denkproces structureel

Bij de aanschaf van nieuwe materialen of het doen van investeringen kijkt de organisatie niet alleen naar de directe kosten, maar ook structureel naar de ecologische belasting. Dat betekent bijvoorbeeld dat er gekozen wordt voor producten met een milieukeurmerk.

Conclusie

Een deel van de zorginstellingen vindt eco-efficiency weliswaar belangrijk, maar erg veel moeite om op dit punt een duurzaam beleid te voeren doen ze niet. Voor een groot deel van de organisaties is het zelfs helemaal geen issue. In eerste instantie lijkt dat logisch omdat het financiële belang ervan gering is. Een nadere beschouwing leert echter dat dit onjuist is: de financiële resultaten zouden een stuk beter worden als wel bewust met het milieu zou worden omgesprongen. En het effect blijft natuurlijk niet alleen beperkt tot de financiën: ook het maatschappelijk belang speelt een grote rol. Het is de verantwoordelijkheid van het voltallige managementteam om een eco-efficiënt beleid te voeren en van de controllers om het management te informeren over het succes van dit beleid.

AUTEURS:

- Alice Barendregt, in juli 2016 afgestudeerd aan de opleiding Bedrijfs-economie van de HAN. Momenteel volgt zij een pre-master aan de Tilburg University
- Theo van Houten, hoofddocent aan de hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en onderzoeker bij het lectoraat Financial Control
- Inge Nieuwenhuis, hoofddocent aan de HAN en onderzoeker bij het lectoraat Financial Control